

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Başbakan Sayın Ahmet Davutoğlu** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İç Tüzüğü'nün 96'ıncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Behçet YILDIRIM
Adıyaman Milletvekili

İlk olarak 16 Ağustos'ta Varto'da uygulamaya konan "sokağa çıkma yasakları", 11/01/2016 tarihi itibari ile Cizre, Silopi ve Sur olmak üzere 3 ilçede devam etmektedir. Bugüne kadar 7 kentin 20 ilçesinde onlarca mahalleyi kapsayacak şekilde 56 kez ilan edilen sokağa çıkma yasakları toplamda 287 günü bulmuş durumdadır. Yasakların resmi olarak kaldırıldığı ilçelerde ablukanın fiili olarak devam ettiği iddiaları bilinmektedir.

Sokağa çıkma yasakları en son Cizre ve Silopi'de 14.12.2015'ten itibaren 29 gündür devam etmekte, Sur'da ise 02.12.2015'ten itibaren 41 gündür devam etmektedir.

Sokağa Çıkma Yasakları 5442 sayılı 11/C maddesine dayandırılmaktadır. 5442 sayılı kanunun 11/C maddesinde; "İl sınırları içinde huzur ve güvenliğin, kişi dokunulmazlığının, tasarrufa müteallik emniyetin, kamu esenliğinin sağlanması ve önleyici kolluk yetkisi valinin ödev ve görevlerindendir. Bunları sağlamak için vali gereken karar ve tedbirleri alır. Bu hususta alınan ve ilan olunan karar ve tedbirlere uymayanlar hakkında 66'ncı madde hükmü uygulanır" hükmüne
yer verilmiştir.

Yukarıdaki kanun hükmünde, sokağa çıkma kararı alınabilmesine ilişkin hiçbir ifadeye yer verilmemiştir. Kanunda yer alan "vali gereken karar ve tedbirleri alır" ibaresine dayanılarak sokağa çıkma yasağı ilan edilebilmesi mümkün değildir. Sokağa çıkma yasağı gibi ağır bir tedbirin alınabilmesi için bu hususun kanunda açıkça düzenlenmesi gerekir. Çünkü temel hak ve özgürlükler ve bu kapsamda Anayasa'da düzenlenen seyahat özgürlüğü ancak kanunda açıkça düzenlenmesi halinde sınırlandırılabilir. Kişi hak ve özgürlükleri, kanunda açıkça düzenlenmeyen bir halde sınırlandırılmayacağı gibi sokağa çıkma yasaklarının uygulandığı şekliyle tamamen ortadan da kaldırılamaz. Kişi hak ve hürriyetlerini sınırlandıran hükümlerin

2655

açık olması gerekirken muğlak ifadelerle yeni yasaklar getirmek hukuk devleti ilkesine açıkça aykırılıktır.

Anayasanın 119, 120, 121, 122.maddelerin de Sıkıyönetim ve OHAL kararı alınması için Cumhurbaşkanının başkanlığında Bakanlar Kurulu kararı alınması ve bu kararın Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayına sunulması gerekirken OHAL ve Sıkıyönetim uygulamalarını kat be kat aşan sokağa çıkma yasakları için, sadece bir valinin karar alması yeterli görülmektedir.

Yine kişi hak ve hürriyetlerini sınırlandırma da istisnai nitelik taşıyan olağanüstü hal ve sıkıyönetimlerde, süre sınırlaması mevcut iken yine bu süreyi meclisin değiştirme yetkisi varken, sokağa çıkma yasaklarında uygulamalarıyla anlaşılmaktadır ki herhangi bir süre sınırlaması mevcut değildir.

Sokağa çıkma yasakları olağanüstü yönetim biçimlerinde uygulanabilecek kuralları, “olağan” rejime taşımış, “olağan” rejimi “olağanüstü”leştirmiştir.

Sokağa çıkma yasağının kararının kendisi ve bu sürede yapılan bütün uygulamalar açıkça hukuk dışı ve açıkça hak ihlali olduğu iddiaları mevcuttur.

Bu haliyle uygulanan sokağa çıkma yasakları Anayasa'nın 6, 13, 15. maddelerine ve kişi hürriyetini güvence altına alan AIHS'nin 5. maddesi'ne açıkça aykırılık teşkil etmektedir.

Kararın kendisi hukuka aykırı olmakla kalmamakta, sokağa çıkma yasağı sırasındaki uygulamalar insani trajedileri beraberinde getirmektedir;

Uygulanan bu sokağa çıkma yasaklarında, partimizin güncel verilerine göre 30'u kadın olmak üzere 169 yurttaş yaşamını yitirmiştir.

Sokağa çıkma yasakları nedeniyle yurttaşlar yemek, su gibi zorunlu ihtiyaçlarını karşılayamadığı, sağlık hizmetinden yararlanamadığı, sağlık hizmetine erişemediği için ölen yurttaşlar bulunduğu, bölgeye acil yardım kapsamında giden ambulanslara ateş açıldığı, sağlık çalışanları hedef alındığı iddiaları mevcuttur.

Top atışları nedeniyle insanlar evlerinde yaralanmakta ve yaşamını yitirmekte olduğu, yurttaşların acil ihtiyaçlarını karşılamak için bile dışarı çıktığında keskin nişancıların saldırılarına hedef olduğu iddiaları mevcuttur.

Bir insani trajedi örneği olarak cenazeler sokak ortasında bekletildiği, cenazelerini almaya giden yurttaşlar bile vurulduğu, cenazelerini alanlar bile ya cenazesini evde beklettiği yada morgda, camide beklettiği iddiaları mevcuttur. Son Adli Tıp Yönetmeliği değişikliğiyle beraber bu kadar insanlık onuruna yakışmayan uygulamalardan sonra cenazelerin sahiplerinden habersiz ve dini teamülleri, geleneklerine göre gömme izni bile verilmediği iddia edilmektedir. En ağır savaşlarda bile insanın ölüsünü gömmeye zaman ayrılırken, cenazelerin sokak ortasında, evde, camide morgda bekletilmesi onarılması mümkün olmayan travmalara yol açacağı aşikardır.

Yine binlerce öğrenci eğitim hakkından yoksun bırakılmakta, binlerce insan zorla göç ettirilmektedir.

Yukarıda belirttiğimiz uygulamalar telafisi mümkün olmayan maddi, manevi kayıplara yol açmakta, insanlarda onarılması mümkün olmayan derin travmalar sebep olmaktadır. Yine bütün bu uygulamalar toplumsal barışı en temelinden derin bir şekilde yaralamaktadır.

Yukarıda belirttiğimiz uygulamalara baktığımız da sokağa çıkma yasaklarının insanların can ve mal güvenliğini sağlayamadığı tam tersi sokağa çıkma yasaklarıyla, insanların can ve mal güvenliğinin kalmadığını açıkça gözler önüne sermektedir.

Bütün bu uygulamalara dayanak olarak alınan sokağa çıkma yasaklarında herhangi bir süre bile belirtilmemektedir. Kararın kendisi süresiz olarak uygulanmak üzere verilmektedir. Bu itibarla bölge adeta bir cezaevine dönüştürülmüş durumdadır.

Sokağa çıkma yasağının uygulamalarına bakıldığında da, bir savaş halinde bile uyulmakla yükümlü olduğu belirtilen 1949 Cenevre Protokollerine ek 1977 tarihli 2 no.lu ek protokolü, devlet yükümlülükleri açısından açıkça ihlal edildiği iddiaları mevcuttur. Bunlar arasında, sivillerin korunması, kültürel varlıkların ve kutsal mekânların korunması, işkence ve insan onuruyla bağdaşmayan muamelelerin yasaklanması gibi hususlar yer alıyor. Hukuk devleti olmak savaşta bile hukuka uygun davranmayı gerektirir.

Bu nedenle devam eden sokağa çıkma yasaklarını, bireysel anlam da büyük onarılmaz acılara, derin travmalara sebep olduğu gibi toplumsal anlamda iç barışı ortadan kaldırabilecek kırılmalara sebep olduğu anlaşılmaktadır.

Sokağa çıkma yasağı kararları, karar mercilerinin, uygulayıcıların ve bu uygulamalara icazet veren tüm yetkililerin ulusal ve uluslararası hukukta ve mahkemelerde sorumluluğunu doğuracak karar ve uygulamalar olduğu yönünde iddialar basında görülmektedir.

Bu Bağlam da;

1-Sokağa çıkma yasaklarının yasal dayanağı nedir? Olağanüstü rejimlerde bile kanun metninde açıkça zikredilmesi ihtiyacı duyulan bu yasağın, İl İdaresi Kanun'un dayanak yapılarak uygulanmasının Anayasa ya uygun olduğunu düşünüyor musunuz?

2-Sokağa Çıkma Yasağı veren valiler hakkında suç duyurusunda bulunacak mısınız?

3-Bugüne kadar uygulanan sokağa çıkma yasağı süresinde kaç insan yaşamını yitirmiştir. Bunlar dan kaç sivil, kaç kolluk görevlisi, kaç kamu personelidir ?

4-Sokağa çıkma yasağı sırasında yaralanan, öldürülen kişilerin örgüt mensubu olup olmadığını somut olarak nasıl belirliyorsunuz? Kolluk kuvvetleri sokağa çıkma yasakları sırasında müdahalesini hangi kritere göre yapmaktadır?

5-Bölgede görev yapan kolluk mensuplarının psikolojik durumlarıyla ilgili herhangi bir araştırma yaptınız mı? Kolluk mensuplarının rehabilitasyona ihtiyaç duyduğunu düşünüyor musunuz?

6-Sokağa çıkma yasağının cezası idari para cezası olarak öngörülmüştür. Bugüne kadar kaç kişi hakkında idari para cezası uygulanmıştır?

7-Sokağa çıkma yasakları sırasında bölgede yaşayan vatandaşların, yemek, su ,eğitim, sağlık gibi temel insani ihtiyaçlarını gidermek için hangi önlemleri aldınız? İnsanlar hastaneye gidebilmek temidir? Ekmek, su gibi zaruri ihtiyaçları nasıl karşılanmaktadır?

8-Hastaneye ulaşamadıkları için ölen insanlar olduğu iddiasına ilişkin bakanlığınızın herhangi bir bilgisi mevcut mudur?

9-Sokağa çıkma yasağının belirsiz süreli uygulanması bir hak ihlali değil midir? İnsanların ne zaman dışarı çıkabileceklerini bilmeden yaşamalarını idame ettirmeleri mümkün müdür?

10-Sokağa çıkma yasaklarını topyekûn bir cezalandırmaya dönüşmemesi için ne tür tedbirler aldınız?

11-Sokakta bekletilen cenazeler var mıdır? Varsa bunu hukuk dışı bir muamele olarak görüyor musunuz?

12-Basında fotoğraflarla mevcut olan, insanların cenazelerinin sokakta kaldığı, tanklarla, topolarla ilçeye atışların yapıldığı bilgisi doğrumudur?

2655

13-Sokağa çıkma yasakları karar ve uygulamaları için bir meclis araştırması yapmayı düşünüyor musunuz? Genel bir sonuç değerlendirilmesi yapılmış mıdır? Sokağa çıkma yasaklarının toplumda bir travma yarattığını düşünüyor musunuz?

14-Sokağa çıkma yasağı uygulanan bölgelerde devletin, vatandaşlarına karşı yükümlülükleri nelerdir? Yaşam hakkı ihlali, kötü muamele devam etmekte midir? Yaşam hakkı ihlalleri başta olmak üzere yaşanan tüm hak ihlallerine ilişkin herhangi bir kamu görevlisi hakkında soruşturma açılmış mıdır? Açılmış ise soruşturmaların sonuçları nedir?

15-Sokağa çıkma yasağı nedeniyle yaşanan hak ihlalleri nedeniyle göç etmek zorunda bırakılan kaç kişi vardır?

16-Sokağa çıkma yasağının uygulandığı bölgelerde kaç sağlık çalışanı yaşamını yitirmiştir? Yaralanan sağlık çalışanı mevcut mudur?

17-Bütün bu hak ihlalleri iddiaları karşısında, günlük olarak halkı bilgilendirmeyi düşünüyor musunuz?

18-Sokağa çıkma yasağının uygulandığı bölge halkıyla görüşmeyi düşünüyor musunuz?